

TURIZM: NAZARIYA VA AMALIYOT

TOSHKENT

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI**

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

TURIZM: NAZARIYA VA AMALIYOT

(Qayta ishlangan ikkinchi nashr)

*O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi
tomonidan "Turizm" ta'lim yo'nalishi talabalari uchun
darslik sifatida tavsiya etilgan*

TOSHKENT – 2018

UO'K: 338.48(075.8)

KBK 75.81ya73

T-86

T-91 Turizm: nazariya va amaliyot. –T.: «Barkamol fayz media»
nashriyoti, 2018, 400 bet.

ISBN 978-9943-5518-7-9

Darslikda ilg'or xorijiy tajribalardan foydalangan holda turizm sohasini rivojlantirishning nazariy va amaliy asoslari yoritilgan. Xorijiy turizm bozorini rivojlantirish tendensiyalari, mamlakatimizda turizm sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar va davlat siyosatining maqsadli vazifalari aniq misollar yordamida belgilab berilgan.

Darslikdan har bir mavzuni talaba tomonidan yaxshi o'zlashtirish bo'yicha tayanch so'z va iboralar, mustaqil ishlash uchun savollar, amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish uchun topshiriqlar va test savollari o'rin olgan.

Darslik oliy o'quv yurtlarining turizm (faoliyat yo'nalishlari bo'yicha), mehmonxona xo'jaligini tashkil etish va boshqarish, iqtisodiyot, kadrlar menejmenti, marketing va menejment (turizm) bakalavriat ta'lim yo'nalishlarida tahsil olayotgan talabalarga, magistrantlarga mo'ljallangan. Undan turizm kash-lunar kollejlarning o'qituvchilari va turizm sohasida faoliyat ko'rsatayotgan mutaxassislar ham foydalanishlari mumkin.

UO'K: 338.48(075.8)

KBK 75.81ya73

Mualliflar:

**M.R.BOLTABAYEV, I.S.TUXLIYEV, B.SH.SAFAROV,
S.A.ABDUXAMIDOV**

Mas'ul muharrir:

M.A. Mahkamova – iqtisod fanlari doktori, professor.

Taqrizchilar:

M.Q. Pardayev – i.f.d., professor;

M.M. Muhammedov – i.f.d., professor.

ISBN 978-9943-5518-7-9

© «Barkamol fayz media» nashriyoti, 2018.

Turizm – iqtisodiyotning muhim tarmoqlaridan biri. Mavjud imkoniyatlardan samarali foydalangan holda, ushbu tarmoqni yanada takomillashtirish zarur. Buni davrning o‘zi taqozo etmoqda.

Sh.M.Mirziyoyev¹

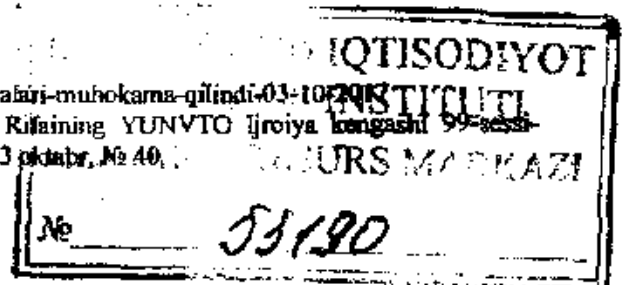
KIRISH

Jahondagi globalashuv sharoitida turizm muhim ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy omillardan biriga aylandi. Iqtisodiyotning ushbu sektorida umumiy daromad hajmi trillionlab dollarni tashkil etmoqda, har yili butun dunyoda bir milliarddan² ziyod kishi sayohat qilmoqda. Turizm nafaqat savdo xizmatlarining bir turi sifatida, balki bugun turizm bozorlarining barqaror rivojlanishi yangi ishchi o‘rinlarni yaratishga va unga turdosh bo‘lgan tarmoqlarni rivojlantirishga imkoniyat yaratmoqda.

Shu tufayli turizm faoliyatini ravnaq toptirish masalasi 2017–2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishlari bo‘yicha Harakatlar strategiyasining iqtisodiyotni rivojlantirish va liberallashtirishning ustuvor yo‘nalishlarida ham o‘z aksini topgani bejiz emas. O‘zbekiston zamonaviy turizm industriyasini rivojlantirish uchun barcha zaruriy manbalarga ega bo‘lib, Buyuk Ipak yo‘li ustida joylashgan. Vatanimiz – qulay tabiiy-iqlim sharoitlariga, boy tarixiy, madaniy merosga va ayni paytda ham ichki, ham xalqaro turizmni rivojlantirish uchun yuqori salohiyatga ega.

Mamlakatni modernizatsiyalash bosqichida turizm va mehmondo‘stlik industriyasi sohasidagi yechimini kutib turgan masalalar qatorida, turizm industriyasi mehnat bozorida ishlovchi xodimlarga qo‘yiladigan malakaviy talablarga javob bera oladigan zamonaviy kadrlarni tayyorlash dolzarb masala bo‘lib turibdi.

¹ <http://uz.uz/uz/politics/turizmni-yanada-rivojlantirish-masafalari-muhokama-qilindi-03-10-2014>
² BMI luhou sayyohlik tashkiloti bosh kotibi Taleb Rifaining YUNVTO ijroiya kongressi yashinung ochilish marosimidagi nutqi. // Mohiyat, 2014, 3 oktabr, № 40.

Bugungi kunda hukumatimiz tomonidan turizm sohasiga milliy iqtisodiyotning strategik sektor maqomini berilishi, uning istiqbolda rivojlanishiga katta zamin yaratmoqda. Shu tufayli, yurtimizga sayohat qiladigan mahalliy va xorijiy turistlarga sifatli xizmat ko'rsatish uchun zamonaviy kadrlar turizm sohasini nazariy va amaliy jihatdan mukammal o'rganishi va o'zlashtirishini talab qilmoqda.

Turizm sohasi uchun respublikamizda Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, Samarqand, Uryanchi, Buxoro, Qarshi, Termiz davlat universitetlari hamda Toshkent shahridagi Singapur menejmentni rivojlantirish instituti va qator turizm kasb-hunar kollejlari malakali kadrlar tayyorlashda o'z hissalarini qo'shib kelmoqdalar. Hozirgi paytda ushbu o'quv dargohlarida «Turizm (faoliyat yo'nalishlari bo'yicha)», «Mehmonxona xo'jaligini tashkil etish va boshqarish», «Turizm (xalqaro va ichki turizm)», «Marketing (turizm)», «Menejment (turizm)» ta'lim yo'nalishlari bo'yicha kadrlar tayyorlanmoqda. Bu borada turizm sohasidagi oliy o'quv yurtlarining o'quv rejalaridagi umumkasbiy fanlari blokida turgan «Turizm: nazariya va amaliyot» fani ham muhim ahamiyatga ega.

O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi"ning qabul qilinganidan buyon ta'lim mazmuni tubdan o'zgardi. Ta'lim muassasalarining ta'lim-tarbiya jarayoniga uzluksiz ta'limning davlat ta'lim standartlari va talablariga muvofiq kadrlar tayyorlash tizimi shaklan va mazmunan qayta ko'rib chiqilmoqda. Mualliflar tomonidan «Turizm: nazariya va amaliyot» fani bo'yicha tayyorlangan darslik ham Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining o'quv adabiyotlarni tayyorlash bo'yicha 2016-yilda belgilagan talablariga ko'ra, ilg'or xorijiy tajribalardan foydalangan holda yaratildi va qayta ishlab chiqildi.

Ushbu darslik turizm yo'nalishida o'qiyotgan talabalar uchun fan haqidagi nazariy tushunchalarga ega bo'lish va uning amaliy mohiyatini tushunib olishlariga yordam beradi. Shuning uchun darslik, birinchi navbatda, fanni bilib olish mezonini talab qilsa, ikkinchi navbatda esa, talabalar o'zlarining ta'lim yo'nalishidagi qiziqishlari va fanga yanada mas'uliyat bilan yondashishlarini o'z oldiga maqsad qilib qo'yimoqda.